

03

Missió, valors i responsabilitat social

L'Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB) és un organisme autònom creat l'any 1991 per a la gestió i l'administració directa dels mercats municipals, sota la tutela de l'Ajuntament de Barcelona.

La xarxa de mercats de Barcelona proveeix els ciutadans de productes de qualitat; promou un estil de vida saludable, la cohesió social i l'articulació dels barris, i fomenta l'economia i l'ocupació, en el marc del comerç de proximitat. Barcelona basa el seu model en el comerç de proximitat, en el qual els mercats s'integren amb una vocació clara de servei a la ciutadania, especialment en el seu entorn immediat, ja que aconsegueixen una funció vertebradora del territori.

El pla estratègic *Mercats de Barcelona 2015-2025* defineix tres grans eixos que es desglossen en 12 objectius, en 39 mesures i en 153 actuacions. Totes les mesures i accions que conté el pla s'estructuren en aquestes tres línies principals. L'any 2020, es comença a impulsar el nou Pla de digitalització de la xarxa de mercats de Barcelona. Es tracta d'un conjunt de projectes que donen resposta als valors i als objectius del Pla estratègic vigent i a les noves necessitats dels clients i de les clientes actuals i potencials.

Eix 01. Ànima

Els mercats són un referent de la vida als barris de Barcelona i proporcionen una experiència no només de compra, sinó també de convivència.

Eix 02. Motor

Els mercats lideren el comerç de proximitat, alhora que projecten el model de mercat urbà en l'àmbit internacional. Són una peça clau en el desenvolupament econòmic i en la creació d'ocupació local.

Eix 03. Sostenibilitat

Els mercats són sinònim de valors associats a la sostenibilitat social, mediambiental i cultural.

Valors tradicionals i nous reptes

01. Lideratge en el sector de la distribució de producte fresc i de qualitat

Els clients poden trobar el millor producte i els seus comerços de referència els ofereixen un tracte personalitzat.

02. Diversificació del producte

Els supermercats venen producte fresc, de qualitat i ben presentat però els mercats ofereixen diversitat, especialment en el producte de temporada.

03. Manteniment de l'atenció propera i personalitzada

Preservar com un tresor la confiança dels clients. Que puguin comprar directament als comerços, online o fins i tot per telèfon, i obtenir la mateixa qualitat de producte i en la quantitat que necessiten.

04. Flexibilització de l'experiència de compra i estalvi de temps

Oferir la possibilitat de guanyar en comoditat comprant per internet i rebre la compra a casa o recollir-la al mercat encara que ja estigui tancat.

05. Reorganització del mix comercial i introducció de nous operadors

Donar l'oportunitat als clients de comprar producte fresc, com pot ser el peix i, mentre els el preparen al seu comerç de confiança, comprar altres productes: cosmètica, forn, papereria... Tot sense sortir del mercat.

06. Promoció de la cultura de l'alimentació sostenible

Transmetre als clients que la compra al mercat afavoreix la dieta saludable i el consum de productes locals, i contribueix a combatre el canvi climàtic.

Mesures i accions 2020-2023

Els mercats de Barcelona mantenen l'enfocament adreçat a la modernització de les instal·lacions, serveis i oferta a la ciutadania. Els nous entorns demanen una reformulació de la manera de funcionar que van servir de base per l'elaboració del pla estratègic vigent. A partir dels seus grans eixos i amb la mirada posada en els reptes de futur, l'IMMB desenvolupa una sèrie d'accions per donar compliment als objectius marcats.

Incrementar la dotació de recursos de manteniment en el marc dels plans específics de cada mercat, atenent la seva tipologia i el seu estat de funcionament.

Consolidar i potenciar el paper de l'IMMB com a òrgan executor de les polítiques en matèria de mercats.

Potenciar el rol de les associacions de venedors i venedores i de la Comissió Assessora en la revisió i el seguiment del Pla estratègic vigent.
Consolidar el paper de la FEMM.

Mantenir l'equilibri financer de l'IMMB anualment.

Dissenyar un sistema global de caracterització dels mercats que permeti a l'IMMB definir, conjuntament amb les associacions de venedors i venedores, els plans d'actuació de cada mercat durant el període 2020-2023, i que faciliti els acords anuals amb les juntes d'aquestes associacions.

Treballar el model de suport econòmic de les associacions de venedors i venedores per tal d'impulsar-ne l'autosuficiència econòmica i el seguiment dels acords de despeses de funcionament i manteniment estables (com als mercats dels Encants i Sant Antoni) i les derivades dels acords de remodelació i de les reunions anuals amb les juntes de les associacions.

Avançar en el programa de subvencions i de suport a les activitats de les associacions de venedors i venedores i en el programa de suport a la professionalització d'aquestes associacions i les de comerciants.

Definir programes de col·laboració i d'obtenció de recursos entre l'IMMB i les associacions de venedors i venedores que permetin explotar potencialitats encara no detectades.

Desenvolupar un pla de millora dels processos interns en curs que faciliti l'eficiència i l'agilitat en la resolució dels seus procediments de gestió i administratius.

Implantar el Pla de digitalització de la xarxa de mercats aprovat per a la modernització i la millora de la gestió interna i dels serveis als comerços i a la clientela.

Redissenyar el sistema de reporting d'ingressos i despeses entre l'IMMB i les associacions de venedors i venedores, fent atenció especialment a les despeses de manteniment i als consums energètics, com també al seguiment dels acords amb les juntes d'aquestes associacions.

Aprofundir la reflexió sobre les denominacions i/o ampliacions d'especialitats i de degustació i sobre els seus instruments de desenvolupament normatiu, com les ordenances municipals i fiscals, el nou Reglament de la Boqueria (pendent) o els decrets d'afluència de grups.

Participar activament en les polítiques de sostenibilitat a través del paper rellevant dels mercats en:

1. La distribució i el foment del producte fresc i de proximitat, en el marc del programa "Comerç Verd" i del conjunt de programes i accions de política alimentària de l'Ajuntament de Barcelona.
2. Campanyes per a la reducció del malbaratament alimentari.
3. Iniciatives per avançar en la reducció de la presència de plàstics als mercats, especialment de plàstics d'un sol ús, com ara la participació a la taula Plàstic Zero.
4. La incorporació d'instal·lacions d'estalvi energètic o de les energies renovables, en col·laboració amb Barcelona Energia.

Invertir uns 100 milions d'euros cada quatre anys en grans transformacions, millores, manteniment i digitalització de la xarxa.

Responsabilitat social i mediambiental

L'IMMB té una experiència d'onze anys en el desenvolupament de programes educatius que proporcionen als infants una experiència educativa directa, orientada a transmetre els valors de comprar producte sa, fresc i de qualitat, que pretén aportar el seu gra de sorra en la formació de persones responsables amb l'entorn i amb la societat.

L'any 2020 ha suposat un repte afegit. Els programes educatius s'han hagut d'adaptar a la nova realitat de la COVID-19.

Durant el temps en què va durar el confinament domiciliari, de març a maig, el programa va elaborar propostes especials per als centres educatius i per a les famílies.

L'activitat no s'atura

“Mengem sa, mengem de mercat” és una activitat educativa que convida les escoles a fer equip i a transmetre als infants i joves els valors de mantenir una dieta equilibrada i a conèixer el fet diferencial dels mercats en relació amb altres formes de comerç. El confinament domiciliari, el canvi sobtat en la dinàmica de les escoles i, per tant, la impossibilitat de realitzar visites als mercats, van propiciar el desenvolupament d'activitats per continuar acostant els mercats als infants i joves (educació infantil, primària i ESO) de Barcelona. Aprofitant el material disponible al canal de YouTube de l'IMMB i les activitats proposades a l'aula, es va elaborar una fitxa pedagògica que donava la possibilitat als docents de treballar propostes que els infants poguessin seguir des de casa.

En família

Els mesos d'estada bàsicament a l'entorn familiar van fer que aquest adquirís un gran protagonisme en el consum de continguts. Des del programa educatiu, es va dissenyar un material específic, obert a les famílies, en què, a través del joc, es treballaven conceptes com la proximitat, l'estacionalitat i la salut, i es potenciaven la imaginació i l'autonomia dels infants.

- Repte 1. “El de l'arc de Sant Martí”
- Repte 2. “El del batut de color taronja”
- Repte 3. “L'ingredient secret”
- Repte 4. “Les parades del mercat”
- Repte 5. “El preferit de tots”
- Repte 6. “El retrat”
- Repte 7. “El del gust misteriós”
- Repte 8. “L'esmorzar 'P'”

Visites als mercats

Les accions formatives del programa “Mengem sa, mengem de mercat” s’estructuren a partir de les visites guiades de cada centre educatiu als mercats dels barris.

Aquesta iniciativa afavoreix l’aprenentatge vivencial, de manera que els infants i joves hi adquireixen protagonisme, apropant-se a la realitat dels mercats gràcies a l’experimentació i a la interrelació amb els comerciants.

S’estableix un contacte que va més enllà del treball a l’aula i que els connecta amb un aspecte de la vida quotidiana tan important com és l’alimentació i la cura de l’entorn natural.

Les activitats que es proposen promouen una metodologia lúdica, diferenciada en tres moments claus:

- Abans de la visita. L’alumnat treballa prèviament a l’aula aspectes relacionats amb el mercat: la llista de la compra, els menús, la sostenibilitat...
- Visita. L’alumnat visita el mercat amb una persona dinamitzadora i sota la narrativa d’investigadors i periodistes.
- Tancament. Després de la visita, es fomenta una activitat a l’aula, per treballar la metacognició de l’alumnat.

La situació excepcional de l’any 2020 ha afectat els cursos 2019-2020 i 2020-2021. L’arrencada de l’activitat després de les vacances de Nadal del 2019 es va veure estroncada per l’arribada de la pandèmia. L’activitat posterior del curs 2019-2020 es va substituir amb propostes virtuals que garantien el joc i l’experimentació a través dels mercats.

Durant aquell període, es van registrar més de 4.000 visites a la web i va créixer l’interès del professorat per dur a terme activitats amb l’alumnat de forma remota.

Finalment, al primer trimestre del curs 2020-2021 es va començar a treballar en la planificació de visites presencials segures, de visites virtuals i d’activitats adaptades a la nova situació, que s’han implementat a partir del segon trimestre del curs.

Visites presencials:

- Creació d’un protocol de seguretat per a les visites en què es recorda a les escoles i a l’alumnat què han de fer abans de venir a visitar el mercat.
- Proposta de reducció del nombre d’alumnes per grup a la meitat del grup bombolla/grup classe.
- Reducció del temps de la visita a 30-45 minuts.

Visites virtuals:

- Disseny de les visites en *streaming* a través de la plataforma Zoom. La proposta inclou la dinamització d’un educador al mercat mentre els alumnes veuen les imatges i hi interaccionen des de classe. Aquesta opció està disponible des del segon trimestre del curs (gener del 2021).

“El rellotger dels mercats”

Escape room virtual que té com a objectius acostar l'alumnat al mercat i engrescar les escoles i les famílies a visitar-lo. Aquest joc ens presenta un enigma: Ha desaparegut el rellotger dels mercats i això provoca un caos a la ciutat.

A través de reptes i pistes, l'alumnat va resolent l'enigma fins a trobar el rellotger. Aquest joc de pistes o *breakout* està pensat per a les escoles i es pot fer abans de la visita al mercat (presencial o en *streaming*), però també es pot jugar en família i gaudir dels mercats de Barcelona.

Aquest és un projecte del curs 2020-2021 que s'ha treballat conceptualment durant l'any 2020 i que estarà disponible l'últim trimestre del curs.

Col·laboració amb centres de cicles formatius

L'IMMB també treballa en projectes dels centres de cicles formatius. Enguany, hem col·laborat amb el centre de formació professional Centre d'Estudis Politécnics, que al curs 2020-2021 ha incorporat la metodologia de l'aprenentatge basat en projectes (ABP) al cicle de grau mitjà d'Activitats Comercials i al grau superior de Màrqueting i Publicitat.

L'últim trimestre de l'any, vam fer l'acompanyament tant al personal docent com a l'alumnat dels dos cicles, els quals van analitzar els mercats i van treballar en diferents propostes de dinamització comercial i de campanya de comunicació, que van presentar en una sessió final de conclusió de projectes.

Aprenentatge servei (ApS)

L'article 16 del Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria (ESO), estableix l'obligatorietat que l'alumnat de 3r i/o 4t d'ESO dugui a terme un servei comunitari, que es pot desenvolupar en diferents àmbits públics, entre els quals es troben els mercats municipals. L'IMMB, com a agent impulsor, ha dissenyat dues propostes d'ApS, una de les quals s'ha començat a implementar al curs 2020-2021: “Als mercats per la porta gran”, dedicada a la gent gran, per a la qual vam formar als docents al primer trimestre (novembre del 2020) perquè poguessin fer l'acompanyament durant el segon trimestre (any 2021). L'entitat amb la qual estem treballant és Vincles i l'alumnat pertany als centres educatius de l'IES Verdguer i de l'Escola Especial N. S. de Montserrat. A causa de la pandèmia, no hem pogut engegar l'altra proposta d'ApS, “Menja't el món”, en què l'aprenentatge servei es fa amb persones nouvingudes. Esperem poder implementar-la al curs 2021-2022 amb el restabliment de la lliure circulació entre països.

A més, hem participat com a entitat facilitadora de projectes d'ApS a d'altres entitats, com l'IES Quatre Cantons, que realitza un projecte anual d'ApS amb el Mercat dels Encants de Barcelona.

DESEMBRE

GENER

FEBRER

MARÇ

ABRIL

MAIG

JUNY

JULIOL

AGOST

SETEMBRE

OCTUBRE

NOVEMBRE

Ara
De temporada.
Aquí
De proximitat.
Pel
planeta
Ecològic.

Als mercats, al comerç i als restaurants,
aliments de proximitat, ecològics i de temporada.
alimentaciosostenible.barcelona

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Ajuntament de
Barcelona

Any de la Capitalitat de l'Alimentació Sostenible

Durant l'últim trimestre del 2020, hem treballat amb l'Oficina Tècnica de la Capitalitat de l'Alimentació Sostenible en la revisió dels materials pedagògics del programa educatiu per tal d'ajustar-ne el discurs. També hem participat a la taula d'aprenentatges i a la taula d'ApS, impulsades des d'aquesta oficina tècnica per tal de fer arribar les propostes vinculades amb la sostenibilitat i amb la sobirania alimentària a tots els centres de la ciutat.

Segell de Qualitat del Consell d'Innovació Pedagògica

L'any 2020, l'IMMB ha mantingut el Segell de Qualitat del Consell d'Innovació Pedagògica (CIP), que acredita el potencial educatiu dels mercats com a espais d'aprenentatge per als alumnes de les escoles de la ciutat. Aquesta acreditació li fou atorgada al curs 2013-2014 i l'ha anat renovant periòdicament. L'objectiu principal del CIP és millorar les propostes educatives als mercats, promovent la innovació per mitjà de metodologies pedagògiques, el compromís social i la creació de nous espais d'intercanvi i coneixement. Actualment, el CIP està integrat per 159 institucions i entitats ciutadanes, que ofereixen més de 5.000 activitats educatives a través del Programa d'Activitats Escolars (PAE) a centres educatius de Barcelona i de la resta de Catalunya. Com a entitat del CIP, l'IMMB treballa en dues taules de treball: "Vincles per l'acció educativa" i "Educació en valors". La tasca de "Vincles per l'acció educativa" és crear sinergies entre les diferents entitats del CIP a l'hora de proposar itineraris complets que cobreixin les necessitats dels centres educatius. Per la seva banda, la taula "Educació en valors" actualment continua treballant en l'equitat de gènere, recollint els diferents materials que tenen sobre el tema les entitats del CIP per endreçar-los i posar-los a disposició de la resta de membres del Consell.

Ciutats Educadores

Ciutats Educadores es va iniciar com a moviment l'any 1990 en ocasió del I Congrés Internacional de Ciutats Educadores, que va tenir lloc a Barcelona, quan un grup de ciutats representades pels seus governs locals va plantejar l'objectiu de treballar conjuntament en projectes i activitats per millorar la qualitat de vida dels seus habitants, a partir de la seva implicació activa en l'ús i l'evolució de la ciutat, d'acord amb la Carta aprovada de Ciutats Educadores. Posteriorment, l'any 1994 aquest moviment es va formalitzar com a Associació Internacional de Ciutats Educadores (AICE) al III Congrés, que va tenir lloc a Bolonya.

Cada any, l'AICE organitza el Dia Internacional de la Ciutat Educadora, que l'any 2019 va tenir lloc al 30 de novembre amb el lema "Escoltar la ciutat per transformar-la des de la cultura, l'educació i la comunitat" i va comptar amb la participació de l'IMMB. La ciutat educadora és un nou paradigma, un projecte necessàriament compartit, que involucra tots els departaments de les corporacions locals, les diverses administracions i la societat civil.

La transversalitat i la coordinació són bàsiques per donar sentit a les actuacions que incorporen l'educació com un procés que s'estén al llarg de tota la vida. L'IMMB forma part de la taula tècnica de coordinació on es decideixen les accions que cal dur a terme per potenciar la ciutat en aquest àmbit.

Cooperació institucional

L'IMMB persisteix en la seva voluntat, sostinguda als darrers anys, de compartir i cooperar amb altres institucions nacionals i internacionals, que ens requereixen per donar a conèixer el nostre model de gestió, o per assessorar-se en processos de reforma o millora d'altres mercats. Durant el 2020, aquestes actuacions i visites s'han vist limitades per la situació de pandèmia. Tanmateix, en destaquem les següents.

WEBINAR

Market cities / Ciutats de mercat: "How Public Markets Can Pump Life into Regional Food Economies and Forge Social Cohesion"

Com els mercats públics poden impulsar les economies alimentàries locals i forjar la cohesió social. Presència de l'IMMB a la conferència en forma de *webinar* organitzada per l'entitat nord-americana Project for Public Spaces (PPS) el mes d'octubre. Una de les ponents participants (Kristie Daniel de la HealthBridge Foundation of Canada) va incloure una peça audiovisual sobre la renovació del Mercat de Sant Antoni.

Jornades de Mercats Municipals a Gavà

El dimecres 26 de febrer, la Unió de Consumidors de Catalunya (UCC) va organitzar a Gavà la inauguració del IV Cicle de Jornades sobre Alimentació i Salut Responsable. La primera jornada de conferències va arrencar a Mercat-Gavà sota el lema "Mercats municipals: Temps d'avançar". Va comptar amb la participació com a ponents de Genís Arnàs, cap del Servei de Mercats de l'IMMB; Manel Rodríguez, director de Projectes de Fica't, i Mònica Jardí, comerciant. Les ponències van tractar de l'evolució de la gestió dels mercats municipals i de quina és l'actualització necessària per tal d'arribar millor a les persones consumidores.

Mercado Central de Zaragoza

L'IMMB va participar en el jurat del concurs per a la redacció del Pla Director de la remodelació del Mercado Central de Zaragoza i també en l'assessorament durant les negociacions amb els comerciants per poder portar-la a terme. Com a culminació al procés l'Institut va ser convidat a la inauguració del nou equipament el 2 de febrer de 2020.

Iniciatives solidàries i responsabilitat corporativa

Els mercats de Barcelona són un espai habitual de desenvolupament d'iniciatives solidàries. Destaquem a continuació les col·laboracions especials amb les entitats i algunes de les accions que s'han fet realitat gràcies a l'empenta dels comerciants. L'any 2020, s'han succeït les mostres de suport i unió.

AFANOC: “Posa’t la gorra”

L’any 2020, els mercats de Barcelona han continuat col·laborant, per dotzè any consecutiu, en aquesta iniciativa, promoguda per l’Associació de Familiars i Amics de Nens Oncològics de Catalunya (AFANOC).

Coincidint amb els 20 anys de la campanya, al mes de novembre es va fer una acció simultània a 18 mercats municipals, que va consistir en la venda de gorres elaborades gràcies a la col·laboració de dissenyadors de renom. L’objectiu principal d’aquesta acció és recaptar diners per a la lluita contra el càncer infantil. L’AFANOC treballa dins i fora dels hospitals per tal de millorar la qualitat de vida dels infants que pateixen malalties de llarga durada i mitigar els efectes dels tractaments, que influeixen de manera directa en els malalts i en les seves famílies.

Banc dels Aliments: Gran Recapte d’Aliments

Els dies 20 i 21 de novembre, els mercats municipals van participar en la 12a edició del Gran Recapte d’Aliments, promoguda per l’entitat Banc dels Aliments.

La situació provocada per la COVID-19 va fer que el Banc dels Aliments s’hagués de replantejar el funcionament de la campanya.

Finalment, per seguretat sanitària, es va decidir substituir la recollida física d’aliments per donacions monetàries, adquirint als establiments tiquets per valor de 3 euros bescanviables per productes frescos de primera necessitat, com carn, ous i peix.

Aquesta iniciativa ja es va realitzar en forma de prova pilot l’any 2018 com a complement a la donació de producte sec i envasat no perible, davant la necessitat de cobrir també la recollida de productes frescos d’alt valor proteínic, molt necessaris i escassos per la seva dificultat de conservació i el seu consum immediat. L’any 2020, 20 mercats han col·laborat al Gran Recapte d’Aliments (La Concepció, El Ninot, El Carmel, Provençals, La Sagrada Família, La Mercè, Sarrià, L’Estrella, Sant Andreu, Horta, Les Corts, L’Abaceria, Sant Antoni, El Clot, Lesseps, Sant Gervasi, Les Tres Torres, Felip II, Sant Martí i Poblenou), amb gairebé 300 establiments adherits. La irrupció de la pandèmia ha comportat un augment del 40% de la demanda d’aliments. Per això, el Gran Recapte és una campanya essencial que enguany ha adquirit un paper especialment rellevant.

Sant Joan de Déu: *Magic Line*

La *Magic Line* és una cursa especial en què els equips participants recapten fons per finançar més de 200 iniciatives solidàries. Els mercats de Barcelona hi han col·laborat per tercer any consecutiu. Així, entre el 27 de gener i el 2 de febrer, als mercats de la Concepció, l'Abaceria, Sants, el Ninot i la Sagrada Família, grups de la *Magic Line* van oferir pastissos i cafès als clients, a canvi de les seves aportacions.

Com a novetat, enguany s'ha comptat amb la col·laboració de personatges coneguts que també oferien cafès a la clientela que s'apropava. Els equips usualment són formats per veïns del barri, la qual cosa contribueix a generar sinergies molt positives per al propi mercat.

Altres activitats de responsabilitat social i mediambiental

Ajudar a les veïnes i els veïns amb necessitats ha estat una pràctica habitual als mercats de la ciutat. L'any 2020 ha estat especialment dur per a moltes ciutadanes i ciutadans de Barcelona, que han vist com la crisi sanitària de la COVID-19 afectava negativament la seva economia. Els mercats, conscients d'aquesta problemàtica, han realitzat diferents iniciatives solidàries o hi han col·laborat especialment enguany, com ara distribuir menjar fresc o elaborat, portar la compra a domicili a les persones grans o de risc, col·laborar en recollides d'aliments organitzades per entitats del barri o en projectes com Radars per a la detecció de les persones grans que es troben en situació de solitud no volguda.

Planta'm al balcó

L'Ajuntament de Barcelona, a través dels instituts municipals de Mercats, de Parcs i Jardins i de Paisatge Urbà, va llançar una campanya per fomentar la plantació de verd decoratiu i aromàtic a les finestres i als balcons de la ciutat. Entre el 28 d'abril i el 7 de maig, es van repartir 80.000 plantes als mercats, que havien de ser plantades en diferents espais de la ciutat.

La distribució es va fer de manera esglaonada:

A partir del 28 d'abril: des de La Boqueria, La Barceloneta, Santa Caterina, Sant Antoni, La Concepció, Provençals, Sant Gervasi, Les Tres Torres, El Carmel, Horta, La Vall d'Hebron, Sant Andreu, El Bon Pastor, El Guinardó, Montserrat, La Trinitat, La Mercè, La Llibertat. A partir del 6 de maig: des d'Hostafrancs, La Marina, Sants, L'Estrella, El Ninot, El Clot, Lesseps, La Sagrada Família, Galvany, Les Corts, Sarrià, Sant Martí, El Poblenou, Besòs, Felip II, Canyelles, Ciutat Meridiana, Fort Pienc, l'Abaceria i La Guineueta.

La iniciativa tenia un doble objectiu: d'una banda, donar suport al sector de la jardineria i els vivers, molt afectat per les conseqüències derivades de la crisi sanitària i, de l'altra, fomentar les compres de proximitat als mercats i posar en relleu la seva tasca com a sector essencial d'abastiment de la ciutadania.

La iniciativa donava continuïtat a la campanya "Donem pas al verd", que promou, entre altres conceptes, la importància de comptar amb més verd a la ciutat i d'enverdir les façanes amb la implicació de la ciutadania, per tots els beneficis que comporta: benestar, adaptació al canvi climàtic, salut, lleure, etc.

Es va animar a tothom a posar les plantes al balcó o a la finestra i a compartir les imatges del verd a casa a través de l'etiqueta #PlantamAlBalcó. Totes les imatges rebudes es van incloure al material comunicatiu difós el 22 de maig, coincidint amb el Dia Internacional de la Biodiversitat.

Medi ambient i sostenibilitat

Com assenyalava un dels tres grans eixos definits al Pla estratègic 2015-2025, els mercats municipals són sinònim de valors associats a la sostenibilitat social, mediambiental i cultural. L'evolució de la quantitat de residus mostra una reducció progressiva del total de tones recollides, en especial en el volum de la fracció de la resta.

Evolució en la recollida de residus (Tn)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Resta	8.236,62	7.880,84	7.447,76	6.953,58	6.996,16	5.779,86
Selectiva:	5.223,18	5.065,32	4.976,22	5.044,58	4.727,30	4.005,41
– orgànica	4.066,26	3.967,68	3.915,12	3.857,26	3.589,12	3.014,19
– paper-cartró	1.156,92	1.097,64	1.061,10	1.187,32	1.138,18	991,22
Total	13.459,80	12.946,16	12.423,98	11.998,16	11.723,46	9.785,27

Responsabilitat mediambiental

L'IMMB participa en diferents iniciatives i duu a terme diverses actuacions a favor del medi ambient, en el marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030. D'entre les accions més destacades, cal esmentar les campanyes per reduir el malbaratament dels aliments i diverses reformes en les instal·lacions dels mercats municipals per fer-les més sostenibles.

En primer lloc, mitjançant la recollida selectiva de residus, separant en contenidors diferents el paper i cartró, les restes orgàniques i el rebuig. Als darrers anys, el volum de residus orgànics ha anat disminuint, la qual cosa vol dir que els comerciants cada cop planifiquen millor les seves compres i han de llençar menys producte.

Per les seves característiques comercials de venda al detall, els ciutadans que van als mercats poden comprar a granel només allò que necessiten, amb la qual cosa es redueix el volum d'embolcalls i plàstics. L'any 2019, es va iniciar un estudi sobre l'ús dels plàstics d'un sol ús per part dels comerciants i dels usuaris dels mercats. Al llarg de 2020, la fundació Rezero ha desenvolupat el diagnòstic de la situació als mercats i possibles actuacions de millora.

Campanyes per reduir el malbaratament

La sostenibilitat és un dels eixos bàsics dels mercats de Barcelona. Per tant, reduir tant com sigui possible el malbaratament dels productes i aprofitar-los al màxim forma part de les iniciatives per aconseguir un model més sostenible.

En la seva funció de cohesionadors socials i elements essencials en la vida del barri, diversos mercats de Barcelona s'han posat d'acord amb diverses entitats socials, de manera que cada dia els donen tot el producte fresc que no han venut. En l'àmbit educatiu, els mercats col·laboren amb Espigoladors, una organització no lucrativa que es dedica exclusivament a reaprofitar tot aquell producte fresc que no es ven o que altrament s'hauria malbaratat. En altres casos, la iniciativa de minimitzar el desaprofitament dels aliments ve dels propis paradistes, a títol individual.

La gestió acurada de l'abastament, amb compres gairebé diàries, la disponibilitat de cambres frigorífiques i la reducció de les restes fa que als mercats municipals el malbaratament dels aliments registri uns nivells molt baixos.

Energia 100% renovable

L'Ajuntament de Barcelona aposta pel consum d'energia 100% renovable. Barcelona Energia és la comercialitzadora d'electricitat dels edificis dels mercats municipals des del juliol del 2018.

Tot i que l'estalvi econòmic no és el motiu de fons del canvi de comercialitzadora, cal destacar que l'empresa va proporcionar un assessorament inicial que ha permès ajustar les potències i reduir la facturació entre un 1 i un 2%, cosa que ha comportat un estalvi anual d'entre de 25.000 i 30.000 euros. També ha significat un estalvi econòmic la reducció dels preus de facturació de l'ordre del 2%, equivalent a uns 60.000 euros anuals. Així mateix, l'IMMB ha impulsat un acord entre la FEMM i Barcelona Energia per difondre entre els paradistes el subministrament d'energia per aquest operador públic en els seus consums individuals. En aquests moments, ja s'aplica a vuit mercats municipals i s'està estenent a la resta de la xarxa, on els comerciants, a més de consumir energia 100% renovable, observen una reducció en la factura dels seus consums privatis que en la majoria dels casos se situa entre el 10% i el 15%.

Reformes a les instal·lacions dels mercats

L'IMMB planifica sempre les remodelacions íntegres dels equipaments, com també les actualitzacions i el manteniment de les instal·lacions, des del punt de vista de la millora de l'eficiència energètica. La transformació de la xarxa i el seu estat en òptimes condicions requereixen actuacions constants i tot un procés projectual abans de l'execució de les obres.

Transformacions integrals d'equipaments

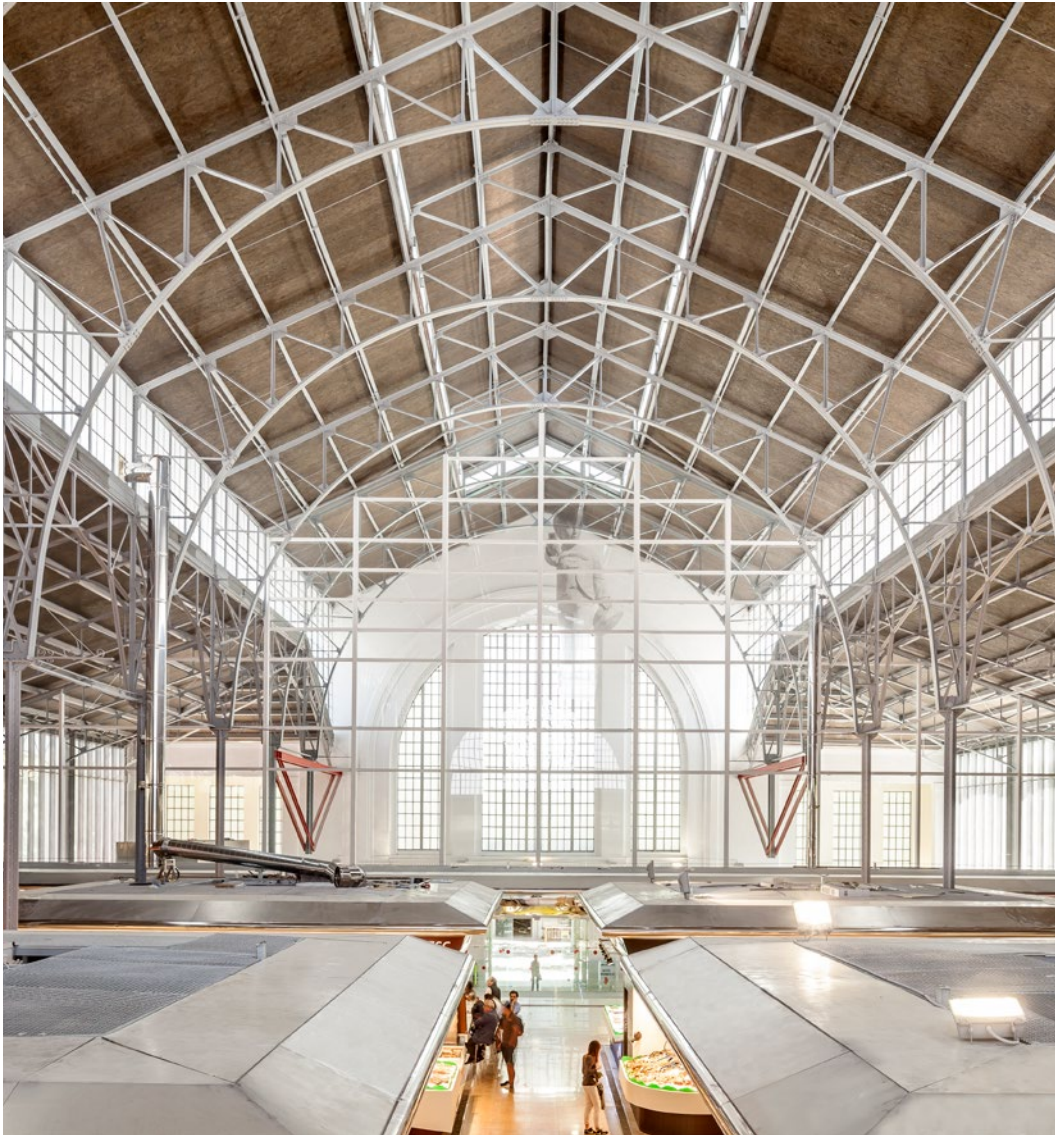
Milliores en l'eficiència energètica:

- Millora de l'aïllament tèrmic de l'equipament que afavoreix l'estalvi energètic.
- Instal·lació d'enllumenat amb tecnologia LED.
- Instal·lació de sistemes de climatització d'alta eficiència.
- Instal·lació de plaques solars i fotovoltaïques i d'altres sistemes d'aprofitament energètic en funció de les possibilitats que ofereix cada projecte de transformació.

Obres de manteniment i millora:

- Renovació dels sistemes de climatització amb tecnologies més eficients.
- Impuls per incorporar plaques solars o fotovoltaïques, sempre que la seva instal·lació sigui viable.

Informe sobre millores energètiques als mercats municipals de Barcelona

1. Millores energètiques en les instal·lacions de climatització realitzades als darrers cinc anys:

- Mercat de la Llibertat
2018 - Substitució de components obsolets del sistema de climatització.
- Mercat de la Barceloneta
2018 - Caixes de ventilació a la sala de màquines per millorar-ne el rendiment.
- Mercat de Sant Martí
2016 - Posada en funcionament del sistema fotovoltaic.
2018 - Nova línia de cortines d'aire.
2019 - Incorporació de sis extractors a les testeres.
- Mercat de Provençals
2016 - Sistema d'extracció a la sala de vendes.
2019 - Connexió de les plaques solars amb l'escalfador d'aigua calenta sanitària dels lavabos.
- Mercat de la Concepció
2018 - Instal·lació de nous *fan-coils* al sistema de climatització.
- Mercat de Sants
2018 - Millora del confort climàtic per estratificació.
- Mercat de Lesseps
2020 - Reforma de la instal·lació del sistema de climatització.
Sistema d'extracció a la zona logística.
- Mercat de la Boqueria
2020 - Sistema d'extracció de fums
- Mercats de la Mercè, el Carmel i Santa Caterina
2020 - Redacció del projecte de climatització
- Mercat d'Hostafrancs
2020 - Millores energètiques en les instal·lacions de climatització (en fase de projecte).

2. Millores energètiques en les instal·lacions d'enllumenat: 24 mercats compten amb il·luminació LED.

Des del 2014, s'està implantant la tecnologia LED a les sales de vendes dels mercats següents:

- Hostafrancs
- La Concepció
- La Barceloneta
- Fort Pienc
- Sarrià
- Felip II
- La Trinitat
- Les Corts

A mitjà termini, caldran actuacions als mercats que van incorporar la tecnologia LED al 2014-2015 per actualitzar-la. Des del 2016, les actuacions d'implantació de l'enllumenat s'han realitzat tant a les zones de vendes com als espais de logística i als magatzems dels mercats següents:

- El Besòs
- La Marina
- Lesseps
- La Mercè
- L'Estrella
- Sants
- Galvany (en procés d'obres)

Així mateix, des del 2016, tots els projectes de remodelació de l'IMMB preveuen la implantació de la tecnologia LED (són projectes redactats un o dos anys abans de la finalització de les obres). Als darrers anys, s'han fet les remodelacions següents:

- 2017: Sant Andreu (carpa provisional)
- 2017: Les Tres Torres.

Substitució de l'enllumenat general

- 2018: L'Abaceria (carpa provisional)
- 2018: La Vall d'Hebron
- 2018: La Boqueria.

Substitució de l'enllumenat general

- 2019: Sant Antoni
- 2019: El Bon Pastor

L'any 2019, també es va substituir l'enllumenat per LED a les sales de vendes de:

- Sant Gervasi
- Ciutat Meridiana
- El Besòs (nova zona de magatzems)

Durant l'any 2020, s'han redactat sis projectes executius de substitució d'enllumenat a LED:

- El Carmel
- Hostafrancs
- Provençals
- La Sagrada Família
- Santa Caterina
- El Ninot

3. Instal·lacions d'estalvi energètic o energies renovables als mercats de Barcelona:

Instal·lacions geotèrmiques (G) o hidrotèrmiques (H) als mercats següents (estalvi energètic al sistema de climatització):

- Sants (2016) (H)
- Sant Antoni (2018) (G)

Instal·lacions d'aprofitament de filtracions d'aigua freàtica per a WC:

- Bellcaire (2013)
- Sant Antoni (2018)

Instal·lacions de plaques solars per al subministrament d'aigua calenta sanitària:

- La Guineueta (2013)
- Bellcaire (2013)
- Provençals (2013)
- El Ninot (2015)
- El Guinardó (2015)
- La Vall d'Hebron (2018)

Instal·lacions de plaques fotovoltaïques:

- La Barceloneta (2007)
- Bellcaire (2013)
- El Guinardó (2015)
- Sant Martí (2003)
- El Carmel (2007)
- Provençals (2013)
- El Ninot (2015)
- La Vall d'Hebron (2018)
- Les Tres Torres (en projecte)
- Sant Gervasi (en projecte)

Instal·lacions de geotèrmia:

- Sant Antoni (2018)

Control energètic (monitorització a través d'un sistema de control de supervisió i adquisició de dades, SCADA):

- Sant Antoni (2018)
- El Ninot (2019)

Comerç Verd

Comerç Verd és un projecte de l'Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB); el Comissionat d'Economia Social i Solidària, Desenvolupament Local i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona, i la Federació de Mercats Municipals de Barcelona (FEMM), que vol, entre altres coses, facilitar als establiments dels mercats municipals la possibilitat de diferenciar-se i millorar les vendes oferint productes locals, ecològics, de petits productors, de pagès o de llotja.

L'any 2021, Barcelona és la Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible. I una de les accions principals d'aquesta capitalitat és la iniciativa "Comerç Verd", que s'ha començat a treballar a l'any 2020. El projecte s'emmarca dins la línia de treball orientada a la sostenibilitat dels mercats, essent un dels tres eixos principals del pla estratègic *Mercats de Barcelona 2015-2025*.

Un dels seus programes és "facilitar la distribució i la comercialització dels productes de proximitat als mercats municipals". És un projecte de present i de futur, amb el qual volem millorar la competitivitat del comerç i esdevenir prescriptors de l'alimentació sostenible.

Objectiu principal del projecte

Facilitar als establiments dels mercats municipals la possibilitat d'oferir producte verd, de forma visible i diferenciada, i millorar-ne la competitivitat i la sostenibilitat amb l'oferta de:

- Producte local: originari de Catalunya
- Producte ecològic: amb certificat CCPAE
- Producte directe de pagès: de circuit curt
- Producte directe de llotja: de circuit curt
- Producte de petit/a productor/a: de circuit curt
- Producte d'elaboració pròpia, amb obrador autoritzat.

Objectius específics

- Augmentar la visibilitat del comerç i dels productes que tenen aquestes característiques.
- Millorar l'accessibilitat dels productes de comerç verd.
- Oferir serveis d'informació i acompanyament per enfortir el negoci dels establiments.
- Valorar i distingir la tasca dels comerciants i de les comerciantes, ajudant-los a augmentar les vendes i a fidelitzar la clientela d'aquest tipus de productes.

Els establiments que s'adhereixin al projecte podran ser distingits com a Comerç Verd o Racó de Comerç Verd.

Compromisos de l'Ajuntament de Barcelona i de l'IMMB

- Facilitar la senyalització de l'establiment i del producte en el moment del llançament del projecte, previst inicialment per al segon semestre del 2021.
- Desenvolupar una campanya de comunicació específica del projecte per donar-lo a conèixer als ciutadans.
- Ampliar progressivament l'oferta amb altres contraprestacions, accions de formació o comunicatives.
- Oferir atenció personalitzada per resoldre dubtes o consultes a través de les associacions i els gremis.
- Avaluat el grau de satisfacció i eficàcia de les accions del programa amb dues visites anuals.
- Facilitar cada vegada més vies d'abastament de producte local, ecològic i de circuit curt (Majoristes de Mercabarna, Biomarket de Mercabarna, contacte directe amb els petits productors a través del CIAP).
- Revisar el compliment dels compromisos per part dels comerços, amb visites de verificació.

Compromisos dels comerços que s'hi adhereixin

- Signar una declaració responsable d'adhesió.
- Fer un ús constant i correcte de la senyalització específica per fer visible que es tracta d'un Racó de Comerç Verd o d'un Comerç Verd.
- Aportar l'opinió sobre el funcionament del projecte i facilitar dades de compliment.

Requisits d'adhesió

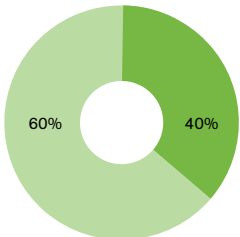
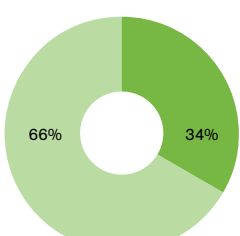
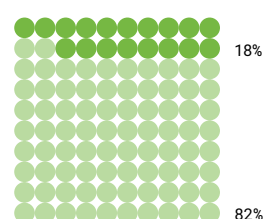
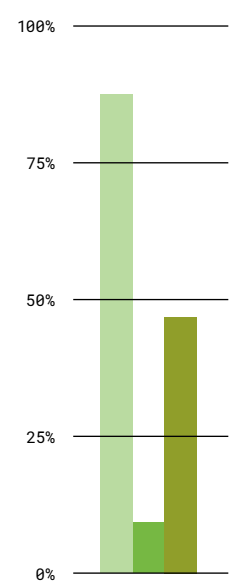
Durant l'any 2020, s'han consensuat amb els comerciants dels diferents sectors, amb reunions amb la FEMM i els diferents gremis, els requisits per a l'adhesió dels establiments al projecte. Així, qualsevol establiment pot ser classificat dins d'una de les dues categories (Comerç Verd o Racó de Comerç Verd), d'acord amb el nombre de referències o amb el percentatge de producte disponible a la seva parada. Per poder assignar les categories Racó de Comerç Verd o Comerç Verd, cal complir com a mínim un criteri (producte local, ecològic, directe de pagès o de llotja o de petit/a productor/a). El criteri "elaboració pròpia" serà un valor afegit de l'establiment però no suficient com a criteri únic per a l'adhesió. Està previst que a la tardor de 2021 el programa s'estigui aplicant a tota la xarxa de mercats.

Reducció de plàstics d'un sol ús

En el marc del pla estratègic *Mercats de Barcelona 2015-2025*, de l'emergència climàtica i de l'estratègia "Residu zero", treballem en estratègies per minimitzar els residus.

Situació de partida: generació de residus als mercats

Del proveïdor a la botiga	En la presentació del producte	De la botiga a casa
<p>Tipus de residus</p> <ul style="list-style-type: none"> — Caixes de cartró — Caixes de fusta — Caixes de plàstic — Plàstic (film, porexpan...) <p>Transport</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Directe del comerciant ● A través d'un distribuïdor <p>Materials</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Reutilitzables ● No reutilitzables 	<p>Es presenten tal com arriben del proveïdor</p> <ul style="list-style-type: none"> — Caixes reutilitzables — Materials no reutilitzables — Envasos d'un sol ús (vidre, plàstic, llaunes, paper i cartró...) — Caixes no reutilitzables — Altres elements (film...) <p>Són manipulats i exposats amb altres materials</p> <p><u>No reutilitzables</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Gel i film (paper compostable) ● Plàstic (film, porexpan, al buit, envasos, etc.) <p><u>Materials reutilitzables</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — Materials de plàstic (safates, caixes...) — Altres materials (olles, coberts reutilitzables, caixes de fusta...) 	<p>Elements no reutilitzables</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Envasos de plàstic ● Envasos compostables ● Altres (paper, alumini...) <p>Elements reutilitzables</p> <ul style="list-style-type: none"> — Carretó d'anar a comprar o senalla — Bosses reutilitzables — Carmanyola — Bossa de reixa

Com a resultat de les primeres anàlisis, preocupa especialment l'augment de la generació de plàstics d'un sol ús, que s'ha incrementat de forma exponencial en les darreres dècades. Es calcula que l'any 2020 s'han generat fins a 500 milions de tones de plàstic. Bona part d'aquest plàstic correspon a productes d'un sol ús i a envasos: el 40% del plàstic mundial que es produeix esdevé un residu en menys d'un mes. L'IMMB vol avançar en el desenvolupament d'una estratègia de reducció dels plàstics d'un sol ús als mercats de la ciutat. Apostar per la reducció dels plàstics als mercats significa treballar cap a un model de distribució i de consum baix en emissions, que millori l'eficiència dels processos i que eviti el malbaratament innecessari dels recursos naturals. Des de l'any 2019 i durant tot el 2020, s'ha treballat amb la fundació Rezero, en un diagnòstic de la situació als mercats amb relació a la utilització de plàstics per part dels comerciants i dels consumidors.

Com a resultat, s'ha elaborat una primera proposta d'actuacions per a la seva reducció efectiva, que caldrà desenvolupar.

- Disponibilitat d'infraestructures per a la recollida selectiva de residus
- Reutilització de palets
- Participació en el Banc d'Aliments
- Autocompostatge de la fracció orgànica
- Incorporació de sistemes d'eliminació del gel
- Reutilització de caixes de cartró, fusta i plàstic
- Utilització de bosses compostables per als residus orgànics
- Reducció de l'emalatge
- Utilització de guants de més d'un ús
- Utilització de pissarres per anunciar ofertes
- Substitució de les caixes de porexpan per altres d'un material diferent
- Ajustament de les polítiques de compra dels paradistes a les previsions de venda

- Utilització de materials reciclats sempre que sigui possible
- Minimització dels embolcalls en els productes que venen els paradistes (distribució de bosses reutilitzables o compostables)

Principals dades de la diagnosi realitzada

Els objectius del treball realitzat són:

1. Anàlisi del consum i de la generació d'envasos de plàstic d'un sol ús als mercats.
2. Elaboració d'una proposta d'actuacions i línies estratègiques per al conjunt dels mercats de la ciutat.

El treball es desenvolupa en dues fases diferenciades:

Fase 1. Diagnosi de la situació actual de generació de plàstics d'un sol ús als mercats de Barcelona.

Fase 2. Elaboració d'un pla d'actuacions de millora (2021).

Anàlisi de la situació a deu mercats:

Mercat de la Boqueria (Ciutat Vella)

Mercat de Sarrià (Sarrià)

Mercat de Sant Martí (Sant Martí)

Mercat de la Concepció (Dreta de l'Eixample)

Mercat de les Corts (Les Corts)

Mercat de l'Abaceria (Gràcia)

Mercat de Sants (Sants)

Mercat d'Horta (Horta)

Mercat del Bon Pastor (Bon Pastor)

Mercat de la Trinitat Nova (Nou Barris)

10 enquestes a directors/es de mercats

248 enquestes als comerciants i comerciantes

260 enquestes a persones consumidores

Grau de compliment de la normativa als mercats.